

DAFTAR PUSTAKA

Arsip

- ANRI. *Algemeene Secretarie Serie Grote Bundel Tzg Ag 1891-1942*, No. 6333, AFSCHRIFT No. 1992/62, De Assistent-Resident van Salatiga. Permohonan subsidi untuk Witte Kruis Kolonie.
- . *Algemeene Secretarie Serie Grote Bundel Tzg Ag 1891-1942*, No. 6333, Ag. 40450/20, Besluit No. 28. Permohonan subsidi untuk Witte Kruis Kolonie.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie Serie Grote Bundel Tzg Ag. 1891-1942*, No. Inventaris 6333, No. Arsip 10282
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333. Advies van den Raad van Nederlandsch Indie, uit gebracht in de vergadering van 12 Februari 1904.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333. Advies van den Raad van Nederlandsch-Indie, uit gebracht in de vergadering van 9 September 1904.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333. Surat dari Departement Van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, No. 274, tanggal 9 Januari 1904.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie; Serie Grote Bundel Ter Zigde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333, tentang Witte Kruis Kolonie Salatiga.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie; Serie Grote Bundel Ter Zigde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333, tentang surat balasan dari Directeur van Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid No. 274, 9 Januari 1904, mengenai jawaban atas permohonan ban dana untuk Witte Kruis Kolonie.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie; Serie Grote Bundel Ter Zigde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333, tentang Besluit dari Vice President De Raad van Nederlandsch-Indie no.



1164, 3 Februari 1904, mengenai keputusan akan ban subsidi untuk Witte Kruis Kolonie.

- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie; Serie Grote Bundel Ter Zigde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333, tentang surat balasan dari Directeur van Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid No. 274
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie; Serie Grote Bundel Ter Zigde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 6333, tentang Verslag dan permohonan bantuan subsidi pemerintah, tertanggal 24 Februari 1928
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 8150.
- . Arsip Tekstual *Algemeene Secretarie: Serie Grote Bundel Ter Zijde Gelegde Agenda* (Asec GB-TZG-AG) 1891-1942. Jilid I. No. 8150. Advies van den Raad van Nederlandsch-Indie. 9 September 1904
- . *Staatsblad van Nederlandsch Indie* No. 463 tahun 1901
- . *Staatsblad van Nederlandsch Indie* No. 266 Tahun 1917
- . *Staatsblad van Nederlandsch Indie* No. 647 tahun 1925

Surat Kabar

- "Witte-Kruis-kolonie 14 Mei 1902-14 Mei 1927". Albrecht,[1927]. Geraadpleegd op Delpher op 01-03-2024, p. 1
- "(Ingezonden) Witte Kruis Kolonie Bij Salatiga", *Bataviaasch Nieuwsblad*. 12 Juni 1903, no.161.
- "a Pionier-bedelaarskolonie te Salatiga.". *De locomotief : Samarangsch handels- en advertentie-blad*. Semarang, 12-04-1902.
- "Bala Keselamatan", dalam Museum Witte Kruis, Salatiga, 1 Maret 2024
- "De Begrafenis van den Heer Van Emmerik". *Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indie*. Semarang, 10-7-1924.
- "De Nederzetting van de Witte Kruis-kolonie in Midden-Celebes", dalam *De Locomotief*. Dinsdag 2 Juni 1908. No. 128.
- "De Weefgetouwen in de Gevangenis te Cheribon". *Bataviaasch Nieuwsblad*, 10 Oktober 1925)
- "De Witte Kruis Kolonie bij Salatiga (Ingesonden)". *Soerabaiasch Handelsblad*. 20 Juni 1902.



- “Witte Kruis Kolonie” *De Locomotief*. 8 November 1902.
- “De Witte Kruis Kolonie in 1931”. *De Locomotief*, 20 Maret 1932
- “De Witte Kruis Kolonie te Salatiga”. *De Locomotief*. 16 April 1903.
- “De Witte Kruis Kolonie te Salatiga”. *De Locomotief*. 16 April 1902. No. 88
- “De Witte Kruis Kolonie, Zilveren-Jubileum 14 Mei 1927”. *Bataviaasch Nieuwsblad*, 4 Mei 1927.
- “Expositie”. *De Indische Courant*. 10 Mei 1924.
- “Familiebericht”. *Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië*. Semarang, 10-07-1924.
- “Film „Witte Kruis Kolonie”. *De Locomotief*. 02 November 1936.
- “Film van de Witte kruis Kolonie”, *Het Nieuws van den Dag Voor Nederlandsch-Indie*, 03 September 1937
- “Ingesonden Stukken Witte Kruis Kolonie”. *De Preanger-Bode*. 7 October 1902.
- “Jubileum Witte Kruis Kolonie”. *Algemeen Handelsblad voor Nederlandsch Indie*. 19 Mei 1937.
- “Mevrouw Van Emmerik 40 Jaren in Indie”. *De Locomotief*, 25 September 1935.
- “SALATIGA 25-jarig bestaan Witte Kruis Kolonie”. *De locomotief*. 9 Maret 1927.
- “Sejarah Witte Kruis Kolonie”, dalam Museum Witte Kruis, Salatiga 1 Maret 2024.
- “Uit Bandoeng” dalam Nederlandsch Indie. *Bataviaasch Nieuwsblad*. 16 Mei 1916.
- “Van Hier en Daar. Vergadering Afdeeling „Bandoeng” der N.Z.V.” dalam *De Preanger Bode*. 14 Mei 1916
- “Vergunning Tjandi-Lotere” dalam *De Locomotief*, 11 November 1903
- “Verzameling van Bescheiden en Voorschriften betreffende de Protestansche Kerk in Nederlandsch-Indie”. (1931). *Kinderbescherming*. Batavia: Landsdrukkerij.
- “Voor de Watervoorziening der Witte Kruis Kolonie” dalam *De Indische Courant*, 26 Februari 1923.
- “Vrouwenwerk in Indie”. *De Locomotief*. 27 Februari 1926.
- “Weldadigheidpostgezels Witte Kruis Kolonie” dalam *Soerabaijasch Handelsblad*, 29 Desember 1931.



“Witte Kruis Kolonie “ dalam *Bataviaasch Nieuwsblad*, Maandag, 10 Juni 1907,
No. 155

“Witte Kruis Kolonie(n)”. *De Locomotief*. 24 April 1902.

“Witte Kruis Kolonie” dalam *Bataviaasch Nieuwsblad*, 4 Maret 1922.

“Witte Kruis Kolonie”. *De Locomotief*, 3 April 1925.

“Witte Kruis Kolonie”. *De Locomotief*. 4 Maret 1903.

“Witte Kruis-Kolonie”. *Bataviaasch Nieuwsblad*, 4 Juli 1922.

“Witte Kruis-Kolonie”. *Bataviaasch-Nieuwsblad*, 4 Maret 1922.

“Witte Kruiskolonie”. *De Avondpost*, 19 Mei 1935.

“Witte-Kruis-Kolonie bij Salatiga”. *De Locomotief*. 11 November 1903.

Buletin dan Majalah

Leger des Heils. (1917). *Gedenknummer van de Strijdkreet*. Oktober, 1917.
Bandung: Officieel Orgaan van het Leger des Heils in Ned-Indie.

----- (1919). *Jubileumnummer van de Strijdkreet*. November, 1919.
Bandung: Officieel Orgaan van het Leger des Heils in Ned-Indie.

----- (1934). *Het Leger des Heils 40 Jaren in Nederlandsch Indie*.
Desember, 1934. Bandung: Officieel Orgaan van het Leger des Heils in
Ned-Indie.

Witte Kruis Kolonie. (1914). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1913*. Salatiga:
Witte Kruis Kolonie.

----- (1915). *Witte kruis Kolonie Jaarverslag 1914*. Salatiga: Witte
Kruis Kolonie.

----- (1916). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1915*. Salatiga:
Witte Kruis Kolonie.

----- (1917). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1916*. Salatiga:
Witte Kruis Kolonie.

----- (1918). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1917*. Salatiga:
Witte Kruis Kolonie.

----- (1919). “In Memoriam Christian Alm” dalam *Witte Kruis
Blad*, Februari 1919, No. 7. Salatiga: Witte Kruis Kolonie

----- (1919). “Laatste Dagen” dalam *Witte Kruis Blad*, Februari
1919 No. 7. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.



- (1919). “Voor 25 jaren. 24 November 1894 – 24 November 1919”, Witte Kruis Blad Jubileum Nummer. Edisi November. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1919). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1918*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1920). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1919*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1921). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1920*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1922). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1921*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1924). “Witte Kruis Blad”, Edisi Februari. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1925). “Statuten van de Vereeniging Witte Kruis Kolonie Bij Salatiga”. Witte Kruis Jaarverslag 1924 tevens *Witte Kruis Blad* no. 3 Maart 1925. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1925). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1924*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1927). *Witte Kruis Kolonie 14 Mei 1902 – 14 Mei 1927 (25 jaar jubileum)*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1928). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1927*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1929). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1928*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1930). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1929*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1931). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1930*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1933). “Witte-Kruis-Nootjes. Door Moe. Jubileum van Zuster Cleverly” dalam *Witte Kruis Blad*. April 1933. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1933). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1932*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1934). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1933*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.



- (1935). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1934*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1936). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1935*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1937) “De film van de Witte Kruis Kolonie zal worden vertoond” *Witte Kruis Blad*, Edisi Agustus 1937. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1937). “Mandor Marta Setika, die op het 35 jarig jubileum van de kolonie een zilveren medaille voor meer dan 25 jaar trouwe dienst ontving” dalam *Witte Kruis Blad* No. 5, Mei 1937.
- (1937). “Vijf en Dertig Jarig Jubileum van de Witte Kruis Kolonie Salatiga”. *Witte Kruis Blad*, No. 5, Mei 1937. hlm. 3
- (1937). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1936*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1938). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1937*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1939). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1938*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1940). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1939*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1941). “Lajang Kaboengahan Marang Para Botjah Djawa”. Edisi November 1941. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1941). *Witte Kruis Kolonie Jaarverslag 1940*. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.
- (1942). “Lajang Kaboengahan Marang Para Botjah Djawa”, Edisi Maret, 1942. Salatiga: Witte Kruis Kolonie.

Artikel, Buku, dan Memoar

- Acciaioli, Greg. (2020) “FROM SUBJUGATION TO LOCAL SOVEREIGNTY: The Dynamics of Frontierisation and Defrontierisation in Lindu, Central Sulawesi (Indonesia).” *Paideuma: Mitteilungen Zur Kulturkunde*, vol. 66.
- Ali, Mufti. (2021). “Misionarisme di Banten”. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama
- Aragon, L.V. (1996). “Twisting the Gift: Translating Precolonial into Colonial Exchanges in Central Sulawesi, Indonesia”. *American Ethnologist*, Feb., 1996, vol. 23, No. 1 Feb. 1996.



- Aragon, L.V. (2000). "Fields of the Lord. Animism, Christian Minorities, and the State Development in Indonesia". Honolulu: University of Hawai'i Press
- Aritonang, J.S. (2007). "Belajar Memahami Sejarah di Tengah Realitas". (Bandung: Jurnal Info Media.
- Aritonang, J.S. and K. Steenbrink. "The Sharp Contrasts in Indonesia". A History of Christianity in Indonesia. Brill. 2008.
- . "Christianity In Javanese Culture And Society." A History of Christianity in Indonesia, vol. 35. 2008.
- Baile, V. (1984). "In Darkest England and The Way Out: The Salvation Army, Social Reform and the Labour Movement, 1885-1910", *Internasional Review of Social History*, Vol. 29.
- Bala Keselamatan. (1959). "Sedjarah Ringkas dan Perkembangannja". Bandung: Kantor Pusat Bala Keselamatan.
- Bhabha, Homi K. (1984). "Of Mimicry and Man: The Ambivalence of Colonial Discourse". *October*, Vol. 28, *Spring*, 1984.
- Bliek, A.J. (1949). "De Protestansche Zending op Java". Rotterdam: J. M. Bredee.
- Breman, J. (2024). "A Crafty Lawyer of Shady Deals". *Colonialism, Capitalism and Racism: A Postcolonial Chronicle of Dutch and Belgian Practice*. Amsterdam University Press.
- Brouwer, Melattie M. (1994). *Zamrud di Khatulistiwa. Sejarah Gereja Bala Keselamatan di Indonesia Jilid I (Terjemahan; Willy L)*. Bandung: Intergrafika.
- Byl, Julia. (2025). "Sing, Choirs of New Jerusalem: Hymnody and Sincerity in the Christian Tobalands". *Missionaries, Anthropologists, and Music in the Indonesian Archipelago*. University of California Press.
- Collier, Richard. (1965). "The General Next to God. Story of William Booth and the Salvation Army". Fontana: William Collins sons and co.
- Darmarastri, Hayu A. (2020). "Pekerja Anak di Perkebunan Tembakau di Surakarta, 1820-1930". *Disertasi*. Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada.
- Dirks, Annelieke. (2011). "For the Youth: Juvenile Delinquency, Colonial Civil Society and the Late Colonia; State in the Dutch East Indies, 1872-1942". *Doctoral dissertation*. Leiden University Scholarly Publications.
- Emmerik, Fred v. (2006). "Memories Three Worlds". *Memoar Pribadi*.
- Emmerik, S. A. "Berichtjes Uit Kaleksanan" dalam *Witte Kruis Blad*, Juli 1937.



- Fauzia, A. (2016). "Filantropi Islam. Sejarah Dan Kontestasi Masyarakat Sipil Dan Negara Di Indonesia". Yogyakarta: Gading.
- Fischer, Wolfram. (1966). "Social Tensions at Early Stages of Industrialization". *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 9, No. 1 Oct., 1966.
- Freeman, Mark. (2003). "Victorian Philanthropy and the Rowntrees: The Joseph Rowntree Charitable Trust" *Quaker Studies*, Vol.7, No. 2.
- Gariepy, Henry. (2009). "Christianity in Action: the International History of the Salvation Army". Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- Graafland, J. J. (2013). "Christian Faith, Economy, and The Economic Crisis". *Philosophia Reformata*. Vol. 78. No. 2. *Economies, Christianity & the Crisis: Towards a New Architectonic Critique Proceedings of the First Kuyper's Seminar*. Amsterdam. The Netherlands.
- Guillot, C. (2020). "Kiai Sadrach Riwayat Kristenisasi di Jawa". (terjemahan Asfi Warman Adam). Indonesia: Matabangsa.
- Gunning, J.H. (J.Hz.). (1936). "William Booth : een Strijder Gods". Spruyt.
- Habibi, A. (2020). "Ancaman Kesehatan Penduduk: Wabah Penyakit Pes di Salatiga 1917-1930". Surabaya: Pustaka Indis.
- Harnawan, T. (2021) "Dalam Bayang-bayang Modernitas: Orang-orang Indo di Kota Magelang pada Akhir Masa Kolonial". Bangkalan: Penerbit Terang.
- Heyek, Thomas W. (1996). "The Decline of Christianity in Twentieth-Century Britain". *A Quarterly Journal Concerned with British Studies*, Autumn, 1996, Vol. 28, No. 3
- Hoen, H. 't (veeteeltkundige), (1919). "Veerassen en veeteelt in Nederlandsch-Indië . -". Kolff,1919. Geraadpleegd op Delpher,
<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMUBL07:000002102:00005>
- Ingleson, J. (2015). "Race, class and the deserving poor: Charities and the 1930s Depression in Java. *Journal of Southeast Asian Studies*, 46(2).
- Kahn, Joel S. (1981). "Mercantilism and the Emergence of Servile Labour in Colonial Indonesia". *The Anthropology of Pre-capitalist Societies*. London: Macmillan Press.
- Karim, A. A. (2003). "Filantropi Dalam Pandangan Agama-Agama Dan Praktiknya Di Dunia Islam Dan Kristen Barat", *Berderma Untuk Semua*. Jakarta: Teraju.
- Kartodirdjo, S. (1993). "Pendekatan Ilmu Sosial dalam Metodologi Sejarah". Jakarta: Gramedia Pustaka Utama.



- Kartodirdjo, S. (2014). "Pengantar Sejarah Indonesia Baru: Sejarah Pergerakan Nasional Jilid 2". Yogyakarta: Ombak.
- Keppy, Peter. (2001). "Hidden Business: indigenous and ethnic Chinese entrepreneurs in the Majalaya textile industry, West Jawa, 1928-1974". Vrije Universiteit: Academisch Proefschrift.
- Khusyairi, J. A. (2020). "Javanese Reformed Christians in Yogyakarta and The Making of Professionals, 1897-1959". *Tesis*. Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada.
- Kosters, N. (1932). "Handboek voor Philanthropisch en Maatschappelijk Werk in Nederl. -Oost en West-Indie" Soerabaja-Eureau Voor Sociale Lectuur-Cannalaan 26.
- Kuntowijoyo. (2003). "Metodologi Sejarah". Yogyakarta: Tiara Wacana.
- Latourette, Kenneth S. (1946). "The Growth of Christianity". *The American Scholar*, Spring 1946, Vol. 15, No. 2.
- Makkelo, I. D. (2010). "Kota Seribu Gereja". Yogyakarta: Ombak.
- McCloskey, D. N. (1999). "Christian Economics?". *Eastern Economic Journal*. Fall. Vol. 25. No. 4. Symposium: Liberalization and Crisis in Developing and Transnational Economies.
- Merritt, J.G. (2006). "Historical Dictionary of the Salvation Army". Scarecrow press.
- Meulendijks, Hans. (2017). "Tourism and Imperialism in the Dutch East Indies". Utrecht University: MA Thesis Cultural History of Modern Europe.
- Mulyati, Mulyati. (2020). "Dinamika Yayasan Sosial Kristen Salib Putih (YSKSP) di Kelurahan Kumpulrejo, Kecamatan Argomulyo, Kota Salatiga." *Jurnal Pangadereng*, vol. 6, no. 2, 2020, pp. 300-313.
- Natsir, M. (1969). "Islam dan Kristen di Indonesia" Jakarta: Media Dakwah.
- Nottingham, Elizabeth K. (1985). "Agama dan Masyarakat". Jakarta: Rajawali.
- O'dea, Thomas F. (1985). "Sosiologi Agama". (diterjemahkan oleh Tim Yasogama). Jakarta: Rajawali.
- Onderzoek naar de oorzaken van de mindere welvaart der inlandsche bevolking op Java en Madoera*. Landsdrukkerij, 1906. Geraadpleegd op Delpher. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB18A:013428000:00005>
- Prakosa, A.J. (2017). "Diskriminasi Rasial di Kota Kolonial Salatiga 1917-1942". Semarang: Sinar Hidoep.



- Pratiwi, Y. W. (2018). "Ekonomi Salatiga pada Periode Liberal, 1870-1930".
Skripsi. Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada.
- Protschky, Susie. (2008). "Nature, Landscape and identity in the Netherlands Indies. Literary constructions of being Dutch in the tropics". *Bijdragen tot de Taal-, Lnd- en Volkenkunde*, Brill. (2008). Vol. 164, No. 1
- Rauschenbusch, W. (1917). "A Theology for the Social Gospel". New York: Macmillan.
- Salib Poetih. (1941). *Lajang Kaboengahan Marang Para Botjah Djawa*. Edisi November. Salatiga: Salib Poetih.
- Salib Poetih. (1942). *Lajang Kaboengahan Marang Para Botjah Djawa*. Salatiga: Salib Poetih.
- Salib Putih. "Family Tree Santosa Van Emmerik". Salatiga: Yayasan Sosial Kristen Salib Putih.
- Salib Putih. (2022). "Sejarah Salib Putih". Salatiga: Yayasan Sosial Kristen Salib Putih.
- Schrauwers, Albert. (2000). "Colonial 'Reformation' in The Highlands of Central Sulawesi Indonesia, 1892-1995". University of Toronto Press.
- Soekotjo, S.H. (2009). "Sejarah Gereja-gereja Kristen Jawa Jilid 1, Di bawah Bayang-bayang Zending 1858-1948". Yogyakarta: Taman Pustaka Kristen.
- Soeratmo, R. (1923). "Een Studie van de Runveeteelt in de Residentie Kedoe en Omliggende Regentschappen", *Proefschrift*. Drukkerij „Laurens Coster”, Fa. Schotanus & Jens. Utrecht.
- Spencer, J.E. and W.L. Thomas. (1984). "The Hill Stations and Summer Resorts of the Orient." *Geographical Review*, Taylor and Francis Ltd. vol. 38, No. 4, Oct., 1948
- Subangun, E. (2003). "Dekolonisasi Gereja di Indonesia". Yogyakarta: Kanisius.
- Suminta, Aqib. (1985). "Politik Islam Hindia Belanda". Jakarta: LP3ES.
- Supangkat, E. (2014). "Salatiga Sketsa Kota Lama". Salatiga: Griya Media.
- Suryo, Djoko. (1989). "Sejarah Sosial Pedesaan Karesidenan Semarang 1830-1900". Yogyakarta: PAU Studi Sosial Universitas Gadjah Mada.
- Tumimomor, Anthony. (2023). "Merawat Ingatan Sejarah Witte Kruis Kolonie". Salatiga: Benua Media.



Van Ufford, PH. Quarles. (1980). "WHY DON'T YOU SIT DOWN?: Sadrach and the Struggle for Religious Independence in the Earliest Phase of the Church of Central Java (1861-1899)." *Man, Meaning and History: Essays in Honour of H.G. Schulte Nordholt*, edited by R. Schefold et al., vol. 89, Brill.

Verzameling van Bescheiden en Voorschriften betreffende de Protestansche Kerk in Nederlandsch-Indie. (1931). "Kinderbescherming". Batavia: Landsdrukkerij.

Weber, Max. (1993). "The Sociology of Religion". Beacon Press.

----- (2006). "Etika Protestan dan Spirit Kapitalisme" (terjemahan TW Utomo dan Yusup Prija Sudiarja). Yogyakarta: Pustaka Pelajar.

----- (2009). "Sosiologi". Yogyakarta: Pustaka Pelajar.

White, B. & Boomgaard, P. (2016). "Menuju Sejarah Sosial Komparatif Krisis Ekonomi Indonesia". *Dari Krisis ke Krisis Masyarakat Indonesia Menghadapi Resesi Ekonomi Selama Abad 20*, Yogyakarta: UGM Press.

White, Benjamin. (1982). "Peranan Anak dalam Ekonomi Rumahtangga di Jawa" dalam *Masalah-masalah Pembangunan Bunga Rampai Antropologi Terapan* (ed. Koentjaraningrat). Jakarta: LP3ES.

Wuryani, Emy. (2006). "Distrik Salatiga 1900-1942". *Tesis*. Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada.

Yuristiadhi, G. (2015). "Filantropi Masyarakat Perkotaan: Transformasi Kedermawanan Oleh Gerakan Islam di Yogyakarta, 1912-1931". *Tesis*. Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada.

Sumber Internet

Kinderhuis van het Leger des Heils aan de Toentangscheweg te Salatiga, dalam <https://digitalcollections.universiteitleiden.nl/>

Witte Kruis Kolonie (Salib Putih), Dalam https://www.nitroburner.nl/salatiga/tempo_doeloe-2/witte-kruis-kolonie/index.htm, Diakses pada 6 Maret 2024